

ضرورت توافق بیشتر در برابر بیشتر با ایران

ترامپ در سفر به خاور میانه به دنبال چیست ؟

مارک لینچ

استاد علوم سیاسی و روابط بین‌الملل
دانشگاه جورج واشینگتن

به‌نظر می‌رسد ایران، مهم‌ترین محور سفر دونالد ترامپ به خاورمیانه باشد؛ کشوری که گفت‌وگوهای هسته‌ای آن هم‌اکنون در عمان جریان دارد و دولت ترامپ میان کاهش تنش دیپلماتیک و تدارک مقدمات جنگ دست‌وپنجه‌نرم می‌کند. سران کشورهای خلیج‌فارس که از پیروزی ترامپ استقبال کردند، اکنون متحیر و نگران‌اند؛ چراکه سیاست‌های ترامپ تقریباً همانند سیاست‌های بایدن به‌نظر می‌رسد و در عمل، نسخه‌ای خشن‌تر و غیرقابل‌پیش‌بینی‌تر از آن است.

ترامپ با دیدار هم‌زمان از سه کشور (عربستان، قطر و امارات متحده عربی)، تلاش می‌کند اختلافات گذشته-مانند تحریم قطر در ۲۰۱۷- را کنار بزند و یک جبهه متحد علیه ایران و برای احیای توافقاتی که ابراهیم شکل دهد. آمریکا همچنین، خواستار همکاری کشورهای حاشیه خلیج‌فارس در کاهش قیمت نفت است تا هم به نفع اقتصاد آمریکا عمل کرده باشد و هم قدرت چانه‌زنی ایران را تضعیف نماید؛ اما عربستان که

برای بودجه خود به قیمت نفت بالاتر نیاز دارد، تمایلی به این امر نشان نمی‌دهد. فقدان ثبات در تیم ترامپ- مانند برکناری مایک والتز درست پیش از سفر- موجب شده رهبران خلیج‌فارس نگران باشند که مبادا آمریکا آنها را به پذیرش همکاری در جنگ علیه ایران یا حمایت از حملات اسرائیل مجبور کند. بر خلاف اسرائیل که خواهان حمله نظامی به ایران است، کشورهای حاشیه خلیج فارس در حال سازماندهی یک «جبهه ضدجنگ» هستند و مایلند از درگیری بیشتر پرهیز کنند؛ چرخش آرام ریاض به سمت نزدیکی دیپلماتیک با تهران شاهدهی بر این موضوع است. ترامپ باید به جای استفاده از زور یا تکرار بر جام، پیشنهاد «بیشتر در برابر بیشتر» ارائه کند؛ لغو تحریم‌های بیشتر در قبال محدودیت‌های سنگین‌تر بر برنامه هسته‌ای ایران و کنترل نیابتی‌های منطقه‌ای آن. از سوی دیگر، شکل‌گیری چارچوبی ضرورت دارد که بر پایه‌ی مشروعیت، شراکت و مصالحه- و نه زور و معامله- قرار گیرد؛ و این سفر نقطه شروع برای چنین چارچوبی است. ترامپ بار دیگر بین دیپلماسی و جنگ در تعلیق است اما اگر بخواهد به «سیاست اول آمریکا» وفادار بماند، باید نشان دهد که حتی متحدانش نیز می‌توانند روی ثبات و پیش‌بینی‌پذیری واشنگتن حساب کنند؛ نه‌هراس از تصمیمات لحظه‌ای یک رئیس‌جمهور که آن‌هم تنها با یک توافق هسته‌ای گسترده با ایران ممکن خواهد بود.

غفلت راهبردی از امنیت غذایی

درباره تهدیدی که فراتر از تحریم‌ها و ناترازی‌هاست

محمد امامی

تحلیلگر امنیت غذایی

در نظم جهانی نوین، غذا صرفاً کالایی مصرفی یا نهاده‌ای تولیدی نیست. غذا، در قرن بیست‌ویکم، به مولفه‌ای راهبردی در قدرت ملی کشورها تبدیل شده؛ مولفه‌ای که می‌تواند به‌اندازه انرژی، فناوری یا تسلیحات، در معادلات قدرت و بقا تعیین‌کننده باشد. اکنون، امنیت غذایی نه‌در سطح وزارتخانه‌های بخشی، بلکه در مقیاس امنیت ملی، سیاست خارجی و رقابت‌های ژئوپلیتیکی تحلیل می‌شود. این تحول مفهومی، اقتضا می‌کند که حکمرانی غذا از منطق تولیدمحور به الگوی امنیت‌محور و چندلایه عبور کند، در شرایطی که پارادایم‌های جهانی غذا نیز مدام در رفت‌وبرگشت میان دو قطب مفهومی «امنیت غذایی» و «حاکمیت غذایی» قرار دارند و هر یک در بزرگه‌های

سیاسی، اقتصادی یا اقلیمی، بر دیگری پیشی می‌گیرد. در دو دهه اخیر، بحران‌های غذایی بارها در جهان به بی‌ثباتی سیاسی و اعتراضات اجتماعی تبدیل شده‌اند. در تونس، در دسامبر ۲۰۱۰، جرقه اعتراضات مردمی با خودسوزی یک دستفروش و در پس‌زمینه افزایش قیمت مواد غذایی و بیکاری شکل گرفت. این موج به‌سرعت به مصر (ژانویه ۲۰۱۱) کشیده شد؛ جایی که قیمت نان و کمبود گندم یکی از عوامل اساسی در شعله‌ور شدن انقلاب مردمی علیه رژیم مبارک بود. در سودان، دسامبر ۲۰۱۸، تصمیم دولت برای سب‌رابر کرن قیمت نان با فاصله به اعتراضات سراسری منجر شد که در نهایت به سقوط حکومت عمر البشیر در آوریل ۲۰۱۹ انجامید. در سریلانکا، در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲، تصمیم دولت برای ممنوعیت واردات کود شیمیایی و حرکت شتاب‌زده به‌سوی کشاورزی ارگانیک، موجب سقوط تولید داخلی، کمبود مواد غذایی، انفجار تورم و ناآرامی‌های گسترده شد که به فرار رئیس‌جمهور در ژوئیه ۲۰۲۲ منتهی گردید. امروز غذا فقط نیاز در هرم مارلو نیست، بلکه لازمه بقای دولت‌هاست. قدرت‌های جهانی با درک دقیق این موضوع، غذا را در خدمت سیاست خارجی و قدرت خود درآورده‌اند. روسیه با استفاده از جنگ اوکراین و انسداد مسیرهای صادرات غلات، کشورهای واردکننده را تحت فشار قرار داده است. چین از یک سو با کشت فراسرزیمینی و با خرید زمین‌های کشاورزی در آفریقا، آمریکای لاتین و آسیای میانه، زنجیره تأمین غذای آینده را به کنترل خود درمی‌آورد، و از سوی دیگر با بهره‌گیری از هوش مصنوعی، سامانه‌های شنجش از راه دور، تحلیل داده‌های اقلیمی و شبکه‌های ماهواره‌ای داخلی، سیاست غذایی خود را بر پایه دقت، پیش‌بینی‌پذیری و کشاورزی هوشمند بنا کرده است. اتحادیه اروپا نیز در حال توسعه زیرساخت‌های کشاورزی هوشمند، رباتیک، سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی و مدیریت داده‌محور منابع کشاورزی است. در منطقه‌ی ما، امارات متحده عربی با توسعه مزارع عمودی و پیاده‌های هوشمند، عربستان با طرح‌های گلخانه‌ای عظیم در محیط‌های بیابانی، و ترکیه با نوسازی ناوگان مکانیزاسیون و استفاده از فناوری‌های نوین در تولید و توزیع، در حال ساخت یک سپر فناوریانه برای امنیت غذایی خود هستند. رژیم صهیونیستی نیز با تمرکز بر فناوری‌های کم‌آب‌بر، آبیاری قطره‌ای هوشمند، اصلاح و دستکاری ژنتیکی، و صادرات فناوری‌های کشاورزی دیجیتال به کشورهای مختلف، خود را به‌عنوان یکی از قدرت‌های فناوریانه امنیت غذایی در منطقه تثبیت کرده است.

ایالات متحده نیز، به‌ویژه در سال ۲۰۲۵ و هم‌زمان با آغاز دومین دوره ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ، گام‌های مشخصی برای بازتعریف استقلال غذایی خود برداشته است. ترامپ با وضع

عیدان الکساندر، سرباز اسرائیلی - آمریکاایی که دیروز آزاد شد / عکس: تلویزیون الجزیره

همزمان با مذاکرات ایران و توافق با حماس و حوثی‌ها

ترامپ به خاورمیانه آمد

عربستان سعودی، قطر و امارات متحده عربی بازدید خواهیم کرد.» او در پاسخ به سوالی دیگر گفت: «ما در حال کمک به قطر، امارات متحده عربی و عربستان سعودی هستیم. ما در حال حفظ امنیت آن‌ها هستیم. اگر ما نبودیم، آن‌ها وجود نداشتند.» ترامپ ضمن تکرار ادعاهای پیشین، درباره مذاکرات در جریان میان ایران و آمریکا نیز گفت: «در موضوع ایران، تحولات بسیار خوبی در حال رخ دادن است. آن‌ها نمی‌توانند سلاح هسته‌ای داشته باشند ولی به‌طور هوشیارانه در حال مذاکره هستند.» او ادامه داد: «ما می‌خواهیم ایران موفق، ثروتمند و خوشحال باشد اما حق ندارد به سلاح هسته‌ای دست پیدا کند. به‌نظر من آن‌ها می‌دانند که من جدی هستم و آن‌ها تاکنون بسیار منطقی رفتار کردند.» ترامپ در بخشی از صحبت‌های خود، ضمن اعلام آزادی قریب‌الوقوع عیدان الکساندر سرباز آمریکایی- اسرائیلی، در تمجید از استیو ویتکاف گفت: «ویتکاف کار فوق‌العاده‌ای انجام داده است. بسیاری فکر می‌کردند عیدان در گذشته است. از استیو (ویتکاف) قدر دانم. آن‌ها تا دو ساعت دیگر عیدان را آزاد خواهند کرد. والدین او بسیار خوشحال هستند. عیدان تنها آمریکایی است که در اسارت باقی مانده بود. آزادی او خبر بسیار خوبی است.»

▼ آزادی الکساندر

عیدان الکساندر، سرباز اسرائیلی- آمریکایی است که روز گذشته از سوی حماس، در شمال شهر خان یونس در جنوب نوار غزه، تحویل نمایندگان صلیب سرخ جهانی شد. یک مقام حماس اعلام کرد آزادی این سرباز، در نتیجه مذاکرات میان این گروه و آمریکا محقق شده است. بر اساس خبری که رویترز روز یکشنبه منتشر کرد، حماس مشغول مذاکره با آمریکا در موضوع آتش‌بس ورود کمک‌های بشردوستانه به غزه است. تا چند هفته قبل، تصور می‌شد که الکساندر در جریان بمباران محل نگهداری اش توسط ارتش رژیم اسرائیل، کشته شده است. ۲۷ فروردین سال جاری، کانال تلگرام مرکز اطلاع‌رسانی فلسطین درباره این سرباز دوباعیتی نوشت: «الکساندر یک نظامی ۲۱ ساله اسرائیلی است که تابعیت آمریکایی نیز دارد و به‌عنوان «سرباز تنها» شناخته

▼ سفر به سه کشور عربی

ترامپ پیش از آغاز سفر خود، یک سخنرانی نسبتاً کوتاه در واشنگتن داشت. او در این سخنرانی، گزارشی از اقداماتی که دولت او انجام می‌دهد یا اعتقاد دارد که آمریکا در انجام آن‌ها تأثیرگذار بوده، ارائه کرد. ترامپ درباره آتش‌بس با انصارالله یمن گفت: «به آتش‌بس دست یافتیم. دیگر حوثی‌ها (انصارالله) به کشتی‌های آمریکایی حمله نخواهند کرد.» او بدون اشاره به نتیجه حملات ایالات متحده به یمن، مدعی شد حملات آمریکا به این کشور باعث شکل گرفتن آتش‌بس کنونی شده است. ترامپ ادعا کرد: «هیچ‌کس کاری که ما کردیم را نمی‌تواند انجام دهد. حوثی‌ها و مسئولان آن‌ها اعلام کردند که دیگر به آمریکایی‌ها حمله نخواهند کرد و ما سخنان آن‌ها را باور می‌کنیم.» رئیس‌جمهور آمریکا درباره سفر خود به خاورمیانه نیز گفت: «در این سفر از سه کشور بزرگ

چین و آمریکا توافق کردند

آتش‌بس تعرفه‌ای

گروه خبر: روز گذشته ایالات متحده و چین بر سر تعرفه‌های کالاهای وارداتی توافق کردند و مقرر شد برای یک دوره اولیه ۹۰ روزه این تعرفه‌ها کاهش یابند. CNN، یکن و واشنگتن مذاکرات و توافقات تجاری انجام شده را مثبت ارزیابی کرده و اعلام کردند که در نتیجه این توافقات تعرفه‌ها کاهش چشمگیری خواهند داشت. به نظر می‌رسد جنگ تجاری میان دو اقتصاد قدر جهان اوج نگرفته به خط پایان رسید. ۲۰ فروردین امسال دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا اعلام کرد: «برای مدت ۹۰ روز، اجرای اقدامات تازه علیه کشورهایی را که تاکنون به وضع تعرفه‌های او واکنشی نشان نداده‌اند، متوقف می‌کند. تعرفه‌ها برای این کشورها به ۱۰ درصد کاهش می‌یابد.» البته ترامپ میزان تعرفه بر کالاهای چین را در مراحل متعدد ۱۴۵ درصد افزایش داده؛ به‌طوری‌که میزان عوارض و تعرفه‌گرمری در مورد برخی از کالاهای وارداتی از چین به ۲۴۵ درصد رسید. چین نیز در مقابل این تعرفه‌ها سکوت نکرد و در اقدامی تلافی‌جویانه اعلام کرد که عوارض کالاهای وارداتی از آمریکا را ۵۰ درصد افزایش می‌دهد. با احتساب این ۵۰ درصد، تعرفه‌های کالاهای آمریکایی که به چین وارد می‌شدند در مجموع به ۸۲ درصد رسید. این شاخ و شانه‌های اقتصادی که هر دو کشور برای همدیگر کشیدند اما بسیار زود به ایستگاه آخر رسید.

▼ کاهش ۹۰ روزه تعرفه‌ها

شنیده‌ها حاکی از آن است که این اصلاحات در تعرفه کالاهای وارداتی از زورز چهارشنبه ۱۴ مه (۲۴ اردیبهشت) اعمال می‌شوند. در همین حال تعرفه‌های ۲۰ درصدی دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا برای «فنتانیل» همچنان باقی خواهند ماند. هر دو طرف (چین و آمریکا) موافقت کرده‌اند که تعرفه‌های «متقابل» را به مدت ۹۰ روز و به میزان ۱۱۵ درصد کاهش دهند. پس از این توافق بیانیه‌ای مشترک از سوی دو طرف منتشر شد که بر مبنای آن؛ «واشنگتن به‌طور موقت تعرفه‌های کلی خود بر کالاهای چینی را از ۱۴۵ درصد به ۳۰ درصد و یکن نیز تعرفه‌های خود را بر واردات کالاهای آمریکایی از ۱۲۵ درصد به ۱۰ درصد کاهش می‌دهند. طرفین همچنین توافق کردند که مکانیزمی را برای

ادامه گفت‌وگوها در ارتباط با روابط اقتصادی و تجاری به رهبری «هه لی‌فنگ» معاون نخست‌وزیر چین، «اسکات بسنت» وزیر خزانه‌داری آمریکا و «جیمیسون گریر» نماینده تجاری ایالات متحده ایجاد کنند.»

▼ واکنش‌ها به کاهش تعرفه‌ها

اسکات بسنت، وزیر خزانه‌داری ایالات متحده روز گذشته در یک کنفرانس مطبوعاتی در ژنو گفت: «اجماع هر دو طرف این است که هیچ‌کدام نمی‌خواهند در روابط تجاری از هم جدا شوند و آنچه با اعمال این تعرفه‌های بسیار بالا رخ داده، معادل تحریم اقتصادی بود و هیچ‌یک از طرفین آن را نمی‌خواهند.» **دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا** نیز این مذاکرات که پشت درهای بسته و در سوتیس با کشور چین انجام شد را سازنده و دوستانه توصیف کرد و معتقد بود پیشرفت بزرگی در این گفت‌وگوها حاصل شده است. او در شبکه اجتماعی تروث سوشال نوشت: «دیدار بسیار خوبی با چین در سوتیس انجام شد. در این دیدار مسائل زیادی مورد بحث قرار گرفت و درباره چیزهای زیادی توافق شد. ما می‌خواهیم شاهد گشودن شدن چین به روی کسب و کارهای آمریکایی باشیم و این به نفع هم چین و هم آمریکا باشد. پیشرفت بزرگی حاصل شد. به شیوه‌ای دوستانه و سازنده در مورد بازتنظیم کامل بحث شد.» او افزود: «یکی از دلایل گذاشتن تعرفه‌ها برای جلوگیری از ورود شیشه از چین به آمریکا است. شیشه از کانادا و مکزیک وارد آمریکا می‌شود ولی بیشترین حجم از چین وارد می‌شود. برای ما مهم است که این مسئله حل شود. این بزرگترین وظیفه چین است که باید این را متوقف کند و ما در تماس خواهیم بود تا این اتفاق بیفتد.» رئیس‌جمهور آمریکا با اشاره به اینکه یکن با ورود شرکت‌های آمریکایی به بازارهای خود موافقت کرد، گفت: «ممکن است اواخر این هفته با شی‌جین‌پینگ رئیس‌جمهور چین، گفت‌وگو کنیم. مذاکرات تجاری مثبتی با چین در ژنو داشتیم. چین موافقت کرده است که به شرکت‌های آمریکایی اجازه ورود به بازارهای خود را بدهد. چین تمام محدودیت‌های مالی علیه شرکت‌های آمریکایی را لغو خواهد کرد.»

هه لی‌فنگ، معاون نخست‌وزیر چین پیش‌تر روند این مذاکرات را با «پیشرفت‌های در خور توجهی حاصل شده است» تفسیر کرد. لی‌چنگ‌گانگ، نماینده چین در سازمان تجارت جهانی نیز تأکید کرد: «واشنگتن و یکن به توافق رسیده‌اند که مکانیزم و سازوکاری جدید با تمرکز بر ارتباطات منظم و نامنظم مربوط به مسائل تجاری ایجاد کنند.»